

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken October 8-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatározó mezőkről.

Azok a' szövetséges szakaszsergek, a' mellyek egy időtől fogva az ellenséges nagy armádat oldalról és hátulról nyughatatlankodtatták 's még most is szünet nélkül nyughatatlankodtatják, az utóbbi időkben így állottak: Gróf *Platow* a' szövetséges nagy armáda' Szakszóniában az úgy nevezett *Ertzgebürgi* Kerületben *Chemnitznél*; túl ezen *Gérán* felyül *Altenburghan* és ennek környekein, Szakszóniai volt, hanem ezen táborozásban *Torgautól* az Oroszokhoz pártolt Gen. *Thielman*, ezen felyül északra *Merseburghan* 's még jóval meszszebb Generális *Czernitschew* állottak. Még ezeknél is fellyebb északra de ugyan csak ezeknek az itt, elé számlált tsapatoknak lineájokban áll *Hála* felé 's túl azon a' Gen. *Wintzingerode* tsapatja.

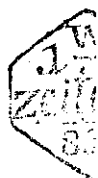
A' *Töplitzi fő hadiszállásról Október* 2-dikán: —

„Az ellenség, a' melly a' mi szálguldozó tsapatjaink által minden közösülésének útjaiban akadályoztatni látta magát, az ő testörző seregének 5 lovas Brigadait néhány gyalog Regimentekkel az Osztályos Generális *Lefebvre-Desnouettes* vezérlése alatt, elküldötte vala, oly rendeléssel *Lipsia* felé, hogy a' Gen. *Thielmann* seregét támadja - meg 's nyomja vissza, kinek e-

hezképpest természet szerint vissza kellett vonni magát. Viszsa is jött *Altenburg*-ig. —

„Generális *Platow* azonközben, a' ki már ekkor a' Kozákokkal *Chemnitznél* állott, 's *Altenburg* felé is tsapatokat küldözött - ki, bizonyos hirt vévén a' felől, hogy Gen. *Lefebvre* a' maga seregeit Sept. 27-utken *Altenburgnál* össze gyűjteni, 's gyaníthatóképpen Generális *Thielmannra* ismét reá útni szándékozik, 28-dikra virradó éjjel útnak indult *Penningből*, oly czéllal, hogy az ellenséget megelőzze, 's ő maga támadja - meg azt. Az ő előljáró tsapatjának vezére Hertzeg *Kudatschew* *Windisch-Leuba* nevű faluban egy ellenséges tsoportra talált, a' faluba azonnal bérontott és azt azonnal elfoglalta, míg az alatt Oberter *Illésy* a' Palatinalis Huszároknak három Svadronnyokkal a' *Fröburgi* és *Bornai* útat elfoglalván, az ellenség *Lipsia* felé való visszamenetelének útját elvágta, melyhezképpest az ellenség, midőn már most csak a' *Zeitz* felé menő egyetlenegy út volt, előtte nyitva, ennek megtarthatása végett a' Felső-*Lödlai* halomra vette - fel magát. —

„Itt vakmerő módon ellent állott az ellenség; lovasaink változó szerentsével tettek a' magok reá való úrésiket: melyhezképpest olyan rendelést adott Hertzeg *Kudatschew* egy Kozákpulknak és a' *Klenau*

könnyű lovas Regimentből egy Svadronnak a' Kapitány *Buchner* vezérlése alatt, hogy *Steinwizen* által menvén *Monstab* felől hátulról támadja-meg az ellenséget.

„Ezen fordulásnak szerentsés következése lett; az ellenséges gyalogság, melynek lovasaink a' szárnyára kerültek vala, össze vagdaltatott, 's a' segedelmére siető 8-dik számú Frantzia Regiment is egészen semmivé tétetett. —

„Már 9 óraker hátrálásban foglaltokdottak az ellenséges seregek hosszú tsapatokban a' *Zeitzi* úton: a' melly felől *Gen. Thilemann* tudósítván, az ellenségnek eleibe ment, 's az ő előljáró tsapatját vezérlő *Oberster Mensdorf* a' Nagy-Börteni halmon a' Frantzia testőrző sereg' Vasasaira találván, ezeket egészen elszélesztette. Már most minden iparkodását arra fordította az ellenség, hogy ágyúzóinak védelmezések alatt, *Zeitza* és az azon túl lévő halmakra eljuthasson. Hanem a' *Platow*, *Thielmann*, és *Mensdorf* lovasságaik 's ágyúzóik már itt mind együtt lévén, egyesített erővel támadták-meg az ellenséget, 's itt is elszélesztették őtet. Az ő lovasságának maradványa a' városon vágatott által, az ő gyalogságának maradványa pedig egy fábrikaépületbe vette-bé magát sietséggel, melly a' város előtt van. —

„Kapitány *Buchner* a' városon által vágatott az ellenség után, Fő Hadnagy Gróf *Nostitz* pedig a' város mellett egy falun rohant utánna, 's el vett tőlle egy ágyút, míg az alatt Gróf *Karschitzky* a' lovasságot lovairól leszállítván, azzal a' fábrikaépületre rohant, 's az abban lévő ellenséges tsoportot elfogta. Kapitány *Szezelem* a' szövetséges sereg' bal szárnyánál a' Palatinális Huszárokkal egy ellenséges battriát megtámadván, elvett egy haubit-zot. —

„A' verekedésnek az éjtzaka vetett végét. A' foglyok' száma, kik között a' *Gen. Lefebvre* Adjutánsa, egy *Oberster*, és 40 egyéb tisztek találtak, már felyül ha-

ladta az 1000-ret: de még ekkor is szünetlen szaporodott; lovat is 400-zat vettek el a' miéink. —

A' Sléziai 'armáda' fő vezérértől *Gen. Blüchertől* érkezett tudósítások szerént, az ő fő hadi szállása Sept. 29-dikén *Elsterwerdában*, a' *Gen. Sackené Grossenhaynbén*, 's az ő előljáró tsapatja *Misnia* előtt állottak. A' *Gen. York*, *Langeron*, és *St. Priest* 'armádák is ezeken a' tálykokon tanyáztak.

A' miólta az egyesült nagy 'armádá-pál a' Cseh országi határszélen Sept. 17-dikén a' *Nollendorfi* ditsósséges verekedés történt, azon vidékeken még most is találnak ágyúkat, mellyeket a' futó ellenség ott hagyott. Sept. 27-dikén is két 16 fontost találtak, mellyeket egy meredek hegynek tetejen nagyott hátra az ellenség.

A' Párisi Monitorben két rendbéli tudósítások jöttek-ki, mellyek a' Berlin felé történt verekedéseket adjá elő, és a' mellyeket már régen tudunk a' Svétziai Koronaörökösnek fő hadi szállásán kijött Bulletinéből. Az első ezen Frantzia tudósítások között Sept. 7-dikén költ az 'armádánál és ez a' foglalatja: —

„A' Reggiói Hertzeg [*Oudinot*] elönyomult a' 12-dik, 7-dik, és 4-dik 'armádákkal Aug. 23-dikán Berlin felé; *Trebbin* nevű falut, mellyet az ellenség védelmezett, megtámadta és elvette; azután tovább folytatta mozdulásait: hanem 24-dikben, minekutánna a' 7-dik 'armáda a' *Gross-Beereni* tsatában szerentsés nem lehetett volna, vissza vonta magát a' *Reggiói* Hertzeg *Wittenbergához*. —

„Sept. 3-dikán a' Moskwai Princez vette által ezen 'armádáknak vezérlését, és elönyomult azokkal *Jüerbock* felé; 5-dikben

megtámadta Gen. *Tauntzent*, és visszanyomta őtet; hanem 6-dikban maga az ellenség ütött reá a' Gen. *Bülów* vezérlése alatt a' Moskwa-i Hertzegre, midőn éppen úiban lett volna seregeivel. Az ellenség lovaság megzavarta az ő ágyuzóit. Kéntenítettetett magát vissza húzni *Torgauhoz*. Elvesztett 8000 elesett, megsebesedtet, és elfogatott embereket. Az ellenség' vesztesinek is nagynak kellett lenni."

Ezen indósítás mellé volt téve a' Moskwa-i Hertzegnek egy levele *Apoleon* Császárhoz, mellynek ez a' foglalata: —

„Sire! A' 12-dik ármáda megtámadta Sept. 5-dikén az ellenséget, és *Seydaig* kergette; elfogtunk 3 zászlót, néhány ágyút, és néhány száz Pruszsus katonát; a' tsatázó mezőt is az ellenség' holt testjei fedezték. A' következett napon (6-dikban) *Neudorf* és *Jüterbock* mellett ment szembe a' 4-dik ármádánk az ellenséggel, a' melly a' *Dennewitz* halmokon helyeztetete vala magát állásba. Hetedik ármádánk *Rohrbecknek*, a' 12-dik *Ohnának* vette útját. Hyen módon bal szárnyunkat nem akarván az ütközetre vinni, a' 4-dik ármádának segítségere mehettém volna, mellynek a' helyett, hogy verekedésbe elegyedjek *Jüterbockot* kellett volna jobról megkerülni, 's ily módon fedezni az én *Dahme* felé való mozdulásaimat, minthogy az egész ellenséges ármáda *Dennewitz*nél vonta vala magát össze. A' *Morand* osztálya a' maga vitézsége által vissza nyomta az előálló ellenséges tsapatokat: hanem a' Gen. *Lorge* lovas tsapatja rosszszúl vezettetvén a' verekedésre 's onnét rendtelenséggel yitettetvén vissza, néminémű zűrzavart okozott, mellyet azonközben a' gyalogság' okorott, mellyet a' állhatatossága nem soká helyre hozott. Azonban, minthogy az ellenséges sereg igen nagy sebességgel megszámosodott, a' 4-dik számú ellenséges ármádának is egészszen belé kellett elegyedni a' verekedésbe. A' 7-dik ármáda, minekutánna sok ideig vá-

ratta volna magát, végezetre megérkezett; én ezzel tüzesen az ellenség bal szárnya ellen indítottam Gen. *Reymiert*, míg az alatt Gen. *Morand* is újra hozzá fogott a' verekedéshez. Ennek a' megtámadásnak jó következése lett; az ellenség már sok földet elvesztett vala; a' *Dürette* osztálya különösen megkülömböztette vala magát; a' *Golsdorfi* és *Wettersdorfi* völgyekben már megzavarodva lévő ellenséges tsapatokra 60 ágyúk szórták a' kártátsot; végezetre a' 12-dik ármáda is tüzesen reá tsapott az ellenségre, 's annak jobbszárnyát a' közép pontjára nyomta, mellyet a' mi 4-dik ármádánk már a' bal szárnyától elvágott vala. Ezen szempillantásban már meg lett volna nyerve a' tsatahanem a' 7-dik ármádának két Osztályai megszüntek verekedni, 's ez az ármáda hirtelenséggel egészszen hátat adván a' 12-dik ármádát is maga után vonta, mellyel egészszen megváltozott a' dolog' állapotja. Már most a' 12-dik és 4-dik ármádánk közé vethette magát az ellenség, a' melly utolsó ármádánk még tüzesen verekedett. Én azon iparkodtam, hogy a' 4-dik ármádát a' 12-diknek jobbszárnyához vonhassam, míg az alatt az *Ohna* és *Dennewitz* között lévő ágyúzós tsapatok által a' hadi lineán esett lyukakat betölttettem, 's már most a' hátrálás eránt való parantsolatokat kiadtam. A' 4-dik ármáda jó rendel vissza jött *Dahme* felé: hanem a' 7-dik és 12-dik *Schweinitz* felé hátráltak. —

„Ma reggel vágy 4 ezer gyalogokból és 120 lovasokból álló ellenséges tsapat néhány ágyúkkal *Luckau* felől reá ütött a' mi *Dahme* mellett lévő tanyánkra, hanem a' 23-dik Regimentünk eleibe mentvén, hátra nyomta. Az *Albison Hertzberg* talyán lévő hidunk elégett: de a' más ketőt *Torgaun* alól és felyül megtartottuk. A' tegnapi vesztesünk valami 8 ezer emberből és 12 ágyúkból áll: de az ellenségnek is sokat kellett vezetni, minthogy ágyuzóink nagy részét el lövöldöztek a' muni-

ziónak. Mi is sok embert elfogtunk volt: de az éjjeli útazás közben mind elszöktek. Vagyok 's a' többi. *Torgaaban* Sept. 7-dikén, 1813."

A' második Frantzia tudósítás, melyről feljebb emlékezünk *Dresdából* Sept. 11-dikén indúlt. Ez a' következő szavakból áll: —

„Az ellenséges fő armáda a' *Dresdána'* való megvertetés után *Cseh* országba futott vala vissza: hanem tudtára esvén az özszeszövetkezett Hatalmasságoknak, hogy a' Császár ismét *Slézia* felé vette volna útját, ismét előnyomúltak *Septemb.* 5-dikén *Höllendorfhoz*, 6-dikán *Gieszhübelhez*, és 7-dikén *Pirnához*. Sept. 8-dikán megjelent *Dohnánál* a' Császár, parantsolta *St. Cyrnek*, hogy üssön reá az ellenség előljáró tsapatjaira; *Gen. Bonnet* lekergette ezeket a' *Dohmai* halmokról; ezen éjjel a' *Pirnai* lögerben háltak a' Frantzia seregek. Sept. 9-dikén *Bornához* és *Fürstenwaldéhez* nyomúlt elő a' Fr. armáda; a' Császár' szállása *Liebstadtban* volt. *Marchal St. Cyr* 10-dikén tovább nyomúlt *Fürstenwaldéből*, és elfoglalta a' *Gayerberget*, melly a' *Cseh* ország felé lévő tereget oltalmazza. *Gen. Bonnet* egész *Töplitz* felé bényomúlt ezen térségen. Az ellenség, minekutánna Szakszoniából minden tsapatjait vissza nyomta volna, itt (*Töplitznél*) gyülekezett vala össze. Ha a' *Gayerbergen* lévő szoros úton ágyút lehetett volna a' térségre levinni, úgy mi ezt az armádát az ő útjában támadtuk volna meg a' szárnya felől: de semmi iparkodással le nem vihettük az ágyúkat. Néhány száz embereket fogságra ejtettünk, kik között több tisztet találtunk. A' szövetséges armádák mindenütt sietséggel visszavonták magokat, 's a' verekedést mindenütt elkerülték. A' Császár ma (11-dikén) visszatért *Dresdába*."

Későbbre ismét adott ki a' *Monitör* két rendbeli tudósítást, mellyek közzül az első Sept. 13-dikán, a' második Sept.

17-dikén indúlt a' Frantzia nagy armádatól. Ezen utolsóban még niúts emlékezet a' *Nollendorf* és *Kulm* között Sept. 17-dikén történt verekedésről. Ezen két tudósításokban ilyen szókkal fejeztetnek ki a' nevezetesebb környüállások: —

„*Gróf Narbonne* *Torgau* Komendánsa nevezetett. A' tiszteletből való négy testőrző *Regemenek* közzül az 1-ső a' Csász. testőrző sereg' lovas vadászaihoz, a' 2-dik annak *Dragonyosaihoz*, a' 3-dik annak lovas *Granadirosaihoz*, a' 4-dik annak *Lántóssaihoz* adattatott, a' hol tanítókat kapnak és valamikör tsatába mennek, régi katonák adattatnak kormányoztatásokra. Sept. 11-dikén *Nollendorf* felé nyomúlt *Töplitz* az ellenség, hogy a' *Dimonceau* osztyályát, melly a' bértzen állott, megkerülje, de ő jó rendel vissza vontá *Gieszhübelhez* magát; itt meg akarván támadni az ellenség a' Frantzia lögeret, vissza veretett, sok embert vesztett. Sept. 13-dikén *Dresdából* a' *Pirnai* lögerbe ment a' Császár, a' honnét a' *Gen. Mouton* seregeit előre küldvén ez az ellenséget megkerülte, kire egyszersmind előlről a' *Lobau* Gróf is reá ütött. Ezek egész nap kergették az ellenséget. Sept. 16-dikán még *Peterswaldében* állott egy ellenséges sereg: de az nap délben elkergettetett onnét. *Hertzeg Poniatowszky* szép lovas bétsapásokat tett a' *Lengyel* könnyű lovassággal. Az ellenség vissza nyomtatott, 's nagy rendtelenséggel taszítottá bé *Cseh* országba. Oly iparkodással tette hátrálását, hogy tsak néhány embereit foghattuk el, kik között vón *Gen. Blücher* is, az előljáró tsapat' Komendánsa, a' *Sléziai* armáda' fő vezérének fia (ez a' minapi tudósításokban *Májornak* lenni mondatott). A' mi vesztésünk igen kevés volt. A' Császár 16-dikán *Peterswaldében*, 17-dikén *Pirnában* hált. *Thielmann*, egy Szakszóniai szolgálatból elszökött *Generális*, egy száguldozókból és szökevényekből álló sereggel a' *Saale* mellyékire vontamagát; egy *Austriai* *Oberster* is (*Mensdorf*)